

CYNGOR SIR YNYS MÔN

ADRODDIAD I:	PWYLLGOR SGRIWITNI A'R PWYLLGOR GWAITH
DYDDIAD:	15 HYDREF 2014 A 20 HYDREF 2014
PWNC:	CYLLIDEB 2015/16
AELOD(AU) PORTFFOLIO:	Y CYNGHORYDD H E JONES
PENNAETH GWASANAETH:	RICHARD MICKLEWRIGHT
AWDUR YR ADRODDIAD:	BETHAN HUGHES OWEN
RHIF FFÔN:	01248 752663
E-BOST:	Bethanhughesowen@ynysmon.gov.uk
AELODAU LLEOL:	d/b

A – Argymhelliad/Argymhellion a Rheswm/Rhesymau

Gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith nodi a mabwysiadu'r adroddiad.

CEFNDIR

- 1.1** Yn yr Adroddiad i'r Pwyllgor Gwaith dyddiedig 14 Gorffennaf 2014, amcangyfrifwyd bod y diffyg cyllidebol yn £7.659m.
- 1.2** Yn ddiweddar, ysgrifennodd y Gweinidog dros Lywodraeth Leol a Busnes y Llywodraeth at Awdurdodau yn awgrymu y dylent ystyried sut y byddent yn ymateb i ostyngiadau o hyd at - 4.5%, dyna ddefnyddiwyd wedyn ar gyfer y clandriadau ariannol. Nid yw'r rhagdybiaeth hon wedi newid.

Disgwylir i Lywodraeth Cymru gyhoeddi'r setliad dros dro ym mis Hydref. Dyma pryd fydd gan y Cyngor arwydd mwy penodol o lefel ei gyllid ar gyfer 2015/16.

CYLLIDEB 2015/16

- 2.1** Disgwylir i Lywodraeth Cymru gyhoeddi'r setliad dros dro ym mis Hydref 2014 ac wedi hynny, bydd gan y Cyngor syniad cywirach o'i gyllid ar gyfer 2015/16. Fodd bynnag, mae'n bwysig nodi na fydd y Setliad Terfynol yn cael ei gyhoeddi hyd fis Rhagfyr 2014.
- 2.2** Ar hyn o bryd, mae'r Cyngor yn gweithio i ddiffyg cyllidebol o £7.659m yn 2015/16 a diffyg o £16.6m dros gyfnod o dair blynedd.
- 2.3** Ar 1 Medi, rhoddwyd targed arbedion o 10% i'r Adrannau Gwasanaeth yn seiliedig ar eu cyllidebau gros a'r dyddiad cau ar gyfer cyflwyno arbedion oedd 30 Medi 2014. Ar hyn o bryd, mae Cyfrifwyr y Gwasanaethau wrthi'n gwerthuso'r cynigion a bydd rhestr yn cael ei chyflwyno i'r Pwyllgor Gwaith ym mis Tachwedd ar gyfer ymgynghori yn eu cylch.
- 2.4** Mae nifer o ffrydiau gweithgaredd wedi bod yn digwydd dros fisoedd yr haf er mwyn nodi arbedion posibl er sylw'r Aelodau. Mae'r holl gynigion yn cael eu rhoi at eu gilydd yn ganolog a byddant yn cael eu cyflwyno i'r Pwyllgor Gwaith ym mis Tachwedd ar ôl cael eu sgrwtineiddio'n ddadansoddol gan y cyfrifwyr. Isod, ceir crynodeb o'r digwyddiadau/gweithgareddau a gynhaliwyd.
 - (i) Herio Gwasanaethau**

Mae hyn wedi digwydd yn achos yr holl wasanaethau; roedd y sesiynau'n gyfle i'r aelodau herio'r Penaethiaid Gwasanaeth mewn cyd-destun torri costau a darparu gwasanaethau. Yn ystod yr ymarfer hwn, bu modd nodi arbedion gwerth £4.002m. Bydd y rhain yn cael eu cyflwyno i sylw'r aelodau yn y man.
 - (ii) Awgrymiadau'r Staff**

Cylchredwyd holiadur ymhlith staff yr Awdurdod drwy e-bost a chafwyd nifer o awgrymiadau. Ar yr un pryd, gosodwyd blychau awgrymiadau mewn nifer o lefydd yn yr Awdurdod yn gofyn i staff ddarparu/nodi meysydd lle gellid, o bosib, wneud arbedion. Roedd yr arbedion a nodwyd gan staff werth £335k ac eto, bydd y rhain yn cael eu cyflwyno i sylw'r aelodau yn y man.

(iii) Adolygiadau Cyllidebol

Mae'r holl gyllidebau a pherfformiad yn eu herbyn wrthi'n cael eu hadolygu gan y cyfrifwyr ar hyn o bryd, a rhoddir gwybod yn y man am unrhyw addasiadau, mae'r rhai a nodwyd yn barod werth oddeutu £400k.

(iv) Adolygiadau Goddrychol

Yn draddodiadol, edrychir ar gyllidebau fesul gwasanaeth. Fodd bynnag, maent yn cael eu harchwilio hefyd ar sail croes-toriadol ar draws y cyngor cyfan ac mae arbedion caffael a nodwyd wrthi'n cael sylw ar hyn o bryd ac mewn rhai achosion yn mynd allan i dendr, un engraifft o hyn yw'r tendr Bancio, sydd wrthi'n cael ei sgopio rŵan. Mae ymarfer o ran adolygu Cyflenwadau a Gwasanaethau hefyd yn mynd rhagddo ac wedi nodi rhai meysydd lle gellid efallai gwneud arbedion effeithlonrwydd. Cyflwynir y rhain yn y papur ar y Gyllideb ym mis Tachwedd 2014.

(v) Cyllidebau Sail Sero (CSS)

Mae'n bosibl y gallai CSS arwain at arbedion sylweddol mewn sawl sefydliad. Mae CSS yn broses llafur-ddwys ac ni fedrir cynnal yr ymarfer yn rhwydd ar gyfer y cyngor cyfan. Mae'n bwysig nodi y gall cynnal ymarfer CSS gasglu bod angen mwy o gyllid ar wasanaeth penodol ac na fyddai modd gwneud arbedion. Y ddau wasanaeth fydd yn cael eu hystyried ar gyfer CSS yw Arforol a Diwylliant.

(vi) Prosiectau Eraill

Mae nifer o ddarnau eraill o waith ar y gweill gyda'r nod o sicrhau arbedion, e.e. y Bwrdd Trawsnewid a'r prosiect caffael – disgwylir i'r prosiect hwn sicrhau arbedion oddeutu £264k dros gyfnod o dair blynedd.

3. Cynllun Ariannol ar gyfer y Tymor Canol – Diweddariad

3.1 Yn y diweddariad o'r Cynllun Ariannol ar gyfer y Tymor Canol, nodir yr angen i wneud arbedion o £7.791m yn ystod 2015/16. Mae hyn yn seiliedig ar ostyngiad o -4.5% yn y Grant Cymorth Refeniw gan Lywodraeth Cymru a chyfanswm arbedion o £15.266m dros y tair blynedd nesaf. Mae'r rhagdybiaethau'n seiliedig ar y canlynol:-

- Cynnydd o 5% yn y dreth gyngor
- Y rhagdybiaeth y bydd cymorth grant yn gostwng gan -4.5% (gostyngiad cyfartalog ar draws Cymru gyfan)
- Y rhagamcanion a ganlyn o ran chwyddiant:-
 - Dyfarniad tâl o 1% i athrawon a staff eraill
 - Codiad cyffredinol o 0% mewn prisiau
- Chwyddiant ar gontractau'n unig
- Ceir grant Cytundeb Canlyniadau ond dim ond ar lefel 2014/15
- Diogelwch o 0.6% i ysgolion

3.2 Yn y papur a gyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwaith ym mis Gorffennaf 2014, tybiwyd yn y CATC y byddai'r Dreth Gyngor yn codi gan 5% bob blwyddyn. Ym 2014/15, pennodd y Cyngor godiad o 4.5% a oedd uwchlaw'r cynnydd cyfartalog ar draws Gymru, sef 4.2%. Bydd yr ymgynghoriad yn ystod yr hydref eto'n cynnig opsiwn i godi'r Dreth Gyngor gan 5% - mae cynnydd o 5% ar gyfer eiddo Band D yn cyfateb i oddeutu £49 y flwyddyn neu 94c yr wythnos. Mae lefel gyfredol y Dreth Gyngor ymysg yr isaf yn Lloegr a Chymru a chynigir y codiadau hyn oherwydd y gostyngiad anferthol yn y cyllid a ddisgwylir gan Lywodraeth Cymru a hefyd y rhybudd byr a gafwyd o newid mor fawr.

3.3 Mae Llywodraeth Cymru wedi gwneud ymrwymiad i gynyddu cyllidebau ysgolion gan 0.6% ar gyfer 2015/16. Dyma'r swm y mae'r Cyngor yn bwriadu ei gynnwys yn y gyllideb ar gyfer 2015/16.

3.4 Mae copi o'r CATC diweddaraf ynghlwm yn Atodiad A.

B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?		
d/b		
C – Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?		
Mae hwn yn fater sydd wedi'i ddirprwyo i'r Pwyllgor Gwaith.		
CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?		
Ydy – mae'r mater wedi'i ddirprwyo i'r Pwyllgor Gwaith.		
D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?		
Ydy – mae wnelo'r penderfyniad hwn â phennu'r gyllideb flynyddol.		
DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dim Arweinyddiaeth (UDA) (mandadol)	Dim sylw
2	Cyllid / Adran 151 (mandadol)	Adroddiad ydyw hwn gan y Swyddog A151
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	Dim sylw
4	Adnoddau Dynol (AD)	Dim sylw
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth Cyfathrebu (TGCh)	
7	Sgriwtini	
8	Aelodau Lleol	
9	Unrhyw gyrff allanol / arall/eraill	
E – Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)		
1	Economaidd	
2	Gwrthdlodi	d/b
3	Trosedd ac Anhrefn	d/b
4	Amgylcheddol	d/b
5	Cydraddoldebau	d/b
6	Cytundebau Canlyniad	d/b
7	Arall	d/b
F - Atodiadau:		
Atodiad A – Diweddariad o'r Cynllun Ariannol ar gyfer y Tymor Canolig		
FF - Papurau Cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):		

**Rhagamcan Ariannol ar gyfer y Tymor Canol - Diweddariad
Cynnydd o 5% yn y Dreth Gyngor
Gostyngiad o 4.5% yn y Grant (RSG) gan Lywodraeth Cymru**

	2015/16 £'000's	2016/17 £'000's	2017/18 £'000's
Lefelau Gwariant Cyfredol/Diwygiedig wedi eu dwyn ymlaen	126,670	123,806	123,045
Pwysau:			
Chwyddiant a Diogelwch i Ysgolion	172	0	0
Addasiad Pensiwn Athrawon Medi 2015 ymlaen	255	182	0
Ad-daliadau YG @ £70 fesul gweithiwr	229	0	0
Ariannu a Llog Cyfalaf	173	173	173
Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor	400	400	0
Dyfarniad Cyflog 1% i Weithwyr	708	715	722
Cynnydd mewn Costau	500	500	500
Newidiadau Demograffig	500	500	500
Arfarnu Swyddi	700	525	
Methiant i gwrdd â thargedau llynedd 21%/10%/10%	1,290	715	380
Cyfanswm y Newidiadau i'r lefelau gwariant sylfaenol	4,927	3,710	2,275
Lefelau Gwariant Diwygiedig wedi eu dwyn ymlaen	131,597	127,516	125,320
Wedi eu cyllido gan:			
Llywodraeth Cymru	-92,093	-90,711	-89,351
Y Dreth Gyngor	-30,988	-31,607	-32,239
Grant Cytundeb Canlyniadau	-726	-726	-726
Cyfanswm y Cyllid gan gynnwys defnyddio arian wrth gefn o'r Blynyddoedd Blaneorol	-	-123,045	-122,316
Arbedion ychwanegol sydd eu hangen i falansio'r gyllideb neu wneud defnydd ychwanegol o arian wrth gefn	7,791	4,472	3,004
Arbedion posibl a nodwyd drwy'r Adolygiadau Gwasanaeth			
Addasiadau Lefel Gwasanaeth	693		
Gostyngiadau yn y Gwasanaethau	2,277		
Caffael / Diwygio Contractau	125		250
Creu Incwm	92		
Addasiadau o ran Staffio	815		
	4,002		250
Arbedion Posibl a nodwyd o Arolygon Staff	355		
Cynigion Caffael	64	100	100
Adolygiadau o'r Cyllidebau Corfforaethol	400		
Yr arbedion y mae angen eu gwneud o bosib i falansio'r gyllideb	2,970	4,372	2,654